

Nemocenské pojištění a pojistné na sociální zabezpečení od 1. 1. 2020

JUDr. František Vlasák

Účel webináře

Vysvětlit změny, které nastávají od 1. 1. 2020. Jedná se především o elektronickou neschopenku, která zásadním způsobem mění pohyb dokladů týkajících se DPN a postavení a povinnosti zaměstnavatele. Uvedeny budou i další změny, ke kterým dojde v obou oblastech, a rovněž možné další budoucí právní úpravy.

Po skončení webináře by měli mít účastníci základní přehled o fungování eNeschopenky a o postavení zaměstnavatele v pohybu údajů souvisejících s eNeschopenkou.

Osnova webináře

- Celková charakteristika eNeschopenky
- Současné doklady a jejich pohyb
- Elektronická neschopenka
- Změny pro zaměstnavatele
- Přejchod na novou úpravu
- „Nová čísla“ v nemocenském pojištění a v pojistném na sociální zabezpečení
- Další navrhované právní úpravy
- Diskuse , závěr

Elektronická neschopenka

Zásadní změna dokladů týkajících se dočasné pracovní neschopnosti a nemocenského od 1. 1. 2020

Právní úprava eNeschopenky

- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů – základní zákon pro nemocenské pojištění
- Zákon č. 259/2017 Sb. přinesl prvou konstrukci elektronické neschopenky – dobrovolná elektronizace. Měl nabýt účinnosti 1. 1. 2019.
- Zákon č. 164/2019 Sb. přinesl současnou konstrukci eNeschopenky – povinná elektronizace. Definitivní konstrukce nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2020.

Současné doklady

Tiskopis „Rozhodnutí o DPN“

1. díl „Hlášení OSSZ o vzniku dočasné pracovní neschopnosti“ (bez rozlišovacího pruhu)
2. díl „Průkaz práce neschopného pojištěnce a hlášení OSSZ o ukončení dočasné pracovní neschopnosti“ (se žlutým rozlišovacím pruhem)
3. díl „Hlášení zaměstnavateli o vzniku dočasné pracovní neschopnosti“ (s modrým rozlišovacím pruhem)
4. díl „Žádost o nemocenské“ (s růžovým rozlišovacím pruhem)
5. díl „Rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti – hlášení zaměstnavateli“ (s růžovým rozlišovacím pruhem)

Tiskopis „Potvrzení o trvání DPN nebo karantény“ („Potvrzení o trvání DPN“)

Potvrzení vydává ošetřující lékař povinně

- vždy ke 14 dni trvání DPN
- a dále podle potřeby, nejméně však jednou měsíčně.

Charakteristika současného systému

Klady:

- zavedený,
- při dobré funkci poměrně spolehlivý.

Zápory:

- poměrně těžkopádný,
- pomalý přenos informací,
- pracný,
- zatížený množstvím administrativních úkonů.

Nové doklady a jejich pohyb

Rozhodnutí o DPN

1. díl „Hlášení OSSZ o vzniku dočasné pracovní neschopnosti“,
2. díl „Průkaz práce neschopného pojištěnce“
3. díl „Hlášení OSSZ o ukončení dočasné pracovní neschopnosti“

Tiskopis „Potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti“

Potvrzení vydává ošetřující lékař

- povinně vždy ke 14 dni trvání DPN
- a dále podle potřeby, nejméně však jednou měsíčně.

Rušené díly současného tiskopisu „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“

- třetí díl „Hlášení zaměstnavateli o vzniku dočasné pracovní neschopnosti“ - ruší se bez náhrady,
- čtvrtý díl „Žádost o nemocenské“ - jeho funkci bude plnit tiskopis „Hlášení OSSZ o vzniku DPN“,
- pátý díl „Rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti – hlášení zaměstnavateli“ - vůči OSSZ nahrazeno tiskopisem „Hlášení OSSZ o ukončení dočasné pracovní neschopnosti“.

Proaktivní notifikace

- Zaměstnavateli budou automaticky zasílány informace o DPN jeho zaměstnanců.
- Informace bude ČSSZ sdělovat pouze na základě žádosti zaměstnavatele.
- V žádosti musí zaměstnavatel výslovně uvést, jakým způsobem mu mají být informace o DPN jeho zaměstnanců zasílány.
- Jednou podaná žádost se považuje za žádost trvalou.
- Žádost je možno podat již v současné době.

Rozsah informací

Při zasílání

- do e-mailové schránky – obecné upozornění na to, že má zaměstnavatel možnost získat nové informace prostřednictvím Portálu ČSSZ,
- do datové schránky zaměstnavatele - konkrétní údaje o zaměstnanci a jeho DPN. Tato sdělení budou zasílána dvoufázově.

Prvotní notifikace

- V okamžiku, kdy ČSSZ obdrží oznámení od ošetřujícího lékaře.
- Obsahem informace je sdělení, že u konkrétního zaměstnance ošetřující lékař rozhodl o vzniku DPN, potvrdil trvání DPN či rozhodl o ukončení DPN.

Ověřená notifikace

- zasílána zaměstnavateli až poté, kdy ČSSZ ověří údaje zaslané ošetřujícím lékařem.

Sdělované údaje:

- informace o tom že ošetřující lékař rozhodl o vzniku či skončení DPN nebo potvrdil její trvání,
- údaje o DPN, tj. o číslo rozhodnutí, údaj o vystavujícím lékaři,
- druh činnosti zaměstnance, k níž byl uznán DPN,
- údaj o místě pobytu v době DPN, o rozsahu a době povolených vycházek při vzniku DPN,
- případné další údaje (např. že ošetřující lékař vyznačil na tiskopise podezření z vlivu alkoholu).

Oznamovací povinnost zaměstnance

Podle zákoníku práce DPN je jednou z překážek v práci. Je-li zaměstnanci předem známa, musí tuto skutečnost včas oznámit zaměstnavateli, není-li předem známa, je povinen uvědomit zaměstnavatele bez zbytečného průtahu o jejím vzniku a pravděpodobné době jejího trvání.

Překážku v práci je zaměstnanec povinen zaměstnavateli prokázat. K tomu bude sloužit tiskopis „Průkaz DPN pojištěnce“.

Podle zákona o nemocenském pojištění

Zaměstnanec je povinen neprodleně informovat zaměstnavatele o vzniku DPN (nemusí „dopředu“), o ukončení DPN, době jejího trvání, v období prvních 14 kalendářních dnů DPN o místu pobytu a době a rozsahu povolených vycházek.

Oznamované skutečnosti je zaměstnanec povinen zaměstnavateli na výzvu prokázat. K tomu bude sloužit tiskopis „Průkaz DPN pojištěnce“.

Tiskopis „Příloha k žádosti o dávku“

Zaměstnavatel nebude od zaměstnance přijímat a následně doklady předávat příslušné OSSZ.

Nemění se povinnost zaměstnavatele zaslat OSSZ tiskopis „Příloha k žádosti o dávku“.

Tiskopis „Příloha k žádosti o dávku“ bude zaměstnavatel zasílat příslušné OSSZ výhradně elektronicky.

Písemnou (listinnou) formu bude moci použít pouze z prokazatelných objektivních technických důvodů a bude muset výslovně uvést důvod tohoto postupu.

Objektivní technické důvody:

- výpadek elektrické energie,
- výpadek služeb provozovatele komunikační infrastruktury („klekl internet“),
- výpadek informačního systému zaměstnavatele,
- výpadek informačního systému OSSZ/ČSSZ.

Tiskopis bude nově obsahovat též rubriku, v níž zaměstnavatel uvede údaje o způsobu výplaty mzdy, platu nebo odměny poskytované zaměstnanci za výkon práce.

Nemocenské bude zaměstnanci vypláceno stejným způsobem, jako mzda.

Jiný způsob výplaty nemocenského na základě žádosti zaměstnance (žádá na tiskopisu „Žádost o změnu způsobu výplaty při DPN“ podávané přímo OSSZ.

Jiný způsob výplaty nemocenského z moci úřední:

- zaměstnanci je vyplácena mzda na pracovišti v hotovosti,
- zaměstnanci je mzda zasílána do ciziny prostřednictvím držitele poštovní licence,
- zaměstnanci je mzda zasílána do ciziny bezhotovostně, avšak převodem na účet jiného peněžního ústavu, než banky. OSSZ vyzve zaměstnance, aby sdělil, jakým způsobem mu má být nemocenské vyplaceno.

Povinnost zasílat tiskopis „Příloha k žádosti o dávku“ výlučně elektronickou formou a vyplňovat na něm údaje o způsobu výplaty mzdy platí pouze pro nemocenské. U ostatních dávek nemocenského pojištění se povinnosti zaměstnavatele nemění.

Zaměstnavatel má v současnosti a i nadále bude mít ještě dvě další základní povinnosti, a to

- sdělovat OSSZ neprodleně všechny skutečnosti, které mohou mít vliv na výplatu dávek, a
- je-li u zaměstnance nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, předat OSSZ podklady pro provádění srážek z nemocenského.

Pro plnění těchto povinností není povinně elektronická forma sdělení stanovena.

Získání informací z Portálu ČSSZ

Zaměstnavatel se přihlašuje pro každé využití této služby. Přihlášení provede pomocí datové schránky nebo prostřednictvím některého z prostředků v rámci Národní identitní autority (NIA), tj. buď elektronickým občanským průkazem nebo uživatelským účtem NIA.

K využívání těchto služeb může zaměstnavatel rovněž pověřit buď svého zaměstnance, nebo i jinou fyzickou nebo právnickou osobu.

„Informace o DPN zaměstnance“

Podrobné informace o jednotlivých DPN konkrétního zaměstnance, trvající i již ukončené za období, ve kterém byl zaměstnanec zaměstnán u tohoto zaměstnavatele, nejdéle za tři roky zpětně.

Podrobné informace o vzniku a skončení DPN, údaje o ošetřujícím lékaři, místo pobytu zaměstnance a rozsah a doba vycházek v období prvních 14 dnů DPN, zda v rozhodnutí o vzniku DPN ošetřující lékař vyznačil, podezření z pracovního úrazu, úrazu zaviněného jinou osobou, možnosti požití alkoholu nebo zneužití omamných nebo psychotropních látek.

„Přehled DPN zaměstnanců“

Přehled DPN zaměstnanců, jejichž agendu mezd a platů provádí konkrétní mzdová účtárna, s údaji o trvání konkrétních DPN. Poskytne zaměstnavateli přehled o DPN jeho zaměstnanců, které vznikly, trvaly nebo skončily v období, které si zaměstnavatel sám určí, nejvýše však v uplynulých 3 letech. Bude-li mít zaměstnavatel zájem o získání podrobných údajů o konkrétní DPN konkrétního zaměstnance, využije službu „Informace o DPN zaměstnance“.

„Data zaměstnavatelům o dočasné pracovní neschopnosti“

Služba realizovaná prostřednictvím kanálu APEP (VREP), používaného v současnosti pro příjem elektronických podání od zaměstnavatelů.

Služba umožní průběžně automatizovaně stahovat do mzdového/personálního softwaru informace o dočasných pracovních neschopnostech zaměstnanců.

Obdobně bude možné tyto informace stahovat i prostřednictvím systému datových schránek.

Povinnost zaměstnavatele při skončení DPN

Zůstává zachována povinnost zaměstnavatele sdělit OSSZ výkon práce zaměstnance v době trvání DPN, apod. Tyto údaje jsou nutné pro výpočet a výplatu nemocenského.

Výjimkou jsou DPN vzniklé v ochranné lhůtě.

Zaměstnavatel je povinen sdělit tyto informace neprodleně, nemusí tak však činit ani na předepsaném tiskopise, ani elektronickou formou.

Tiskopis „Hlášení zaměstnavatele / osoby dobrovolně nemocensky pojištěné při ukončení DPN“, k dispozici na ePortálu ČSSZ, může být zapracován do mzdového softwaru zaměstnavatele.

Přechod na novou úpravu

- u DPN uznaných do 31. 12. 2019 se postupuje podle původní („staré“) právní úpravy, a to i po 1. 1. 2020,
- u DPN uznaných dne 1. 1. 2020 se postupuje vždy podle nové právní úpravy.

Shrnutí

eNeschopenka přinese zjednodušení:

- sníží se počet dílů tiskopisu „Rozhodnutí o DPN“ z 5 na 3,
- zjednoduší se tok informací,
- ošetřující lékař bude vystavovat méně dokladů, jejich vystavování bude komfortnější,
- pojištěnec nebude muset předávat doklady vydané ošetřujícím lékařem svému zaměstnavateli,
- zaměstnavatel nebude muset přijímat doklady potřebné k výplatě nemocenského od pojištěnce a dále je předávat OSSZ. Bude mít možnost on-line přístupu k informacím o dočasných pracovních neschopnostech svých zaměstnanců.

„Nová čísla“ v nemocenském pojištění a v
pojistném na sociální zabezpečení

Průměrná měsíční mzda

Pro rok 2020 stanovena nařízením vlády č. 260/2019 Sb.

Průměrná (měsíční) mzda

- pro rok 2018 činila částku 29 979 Kč (+ 1 747 Kč),
- pro rok 2019 činila částku 32 699 Kč (+ 2 720 Kč),
- pro rok 2020 činí částku 34 835 Kč (+ 2 136 Kč).

Rozhodný příjem

Rozhodný příjem je jedna desetina průměrné mzdy zaokrouhlená na celou pětisetkorunu směrem dolů.

Rozhodný příjem

- pro rok 2018 činil 2 500 Kč,
- pro roky 2019 a 2020 činí 3 000 Kč,
- bude-li růst průměrné mzdy pokračovat dosavadním tempem, bude pro rok 2021 činit 3 500 Kč.

Výše redukčních hranic

	2018	2019	2020
První	1 000 Kč (+ 58 Kč)	1 090 Kč (+ 90 Kč)	1 162 Kč (+ 72 Kč)
Druhá	1 499 Kč (+ 87 Kč)	1 635 Kč (+ 136 Kč)	1 742 Kč (+ 107 Kč)
Třetí	2 998 Kč (+ 174 Kč)	3 270 Kč (+ 272 Kč)	3 484 Kč (+ 214 Kč)

Redukce denního vyměřovacího základu

Nemocenské, ošetřovné a dlouhodobé ošetřovné

Do částky první redukční hranice se počítá **90 %**.

Z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá **60 %**.

Z částky nad druhou redukční hranici do třetí redukční hranice se počítá **30 %**

K částce nad třetí redukční hranici se **nepřihlíží**.

Peněžitá pomoc v mateřství, otcovská a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Do částky první redukční hranice se počítá **100 %**.

Sazby dávek

Po celé období od 1. 1. 2018:

Ošetřovné – 60 % redukovaného DVZ (§ 41 ZNP)

Peněžitá pomoc v mateřství – 70 % redukovaného DVZ (§ 37 ZNP)

„Nové dávky“ NP:

Otcovská - 70 % redukovaného DVZ (od 1. 2. 2018) - § 38c ZNP.

Dlouhodobé ošetřovné – 60 % redukovaného DVZ (od 1. 6. 2018) - § 41f ZNP.

Nemocenské:

Do 31. 12. 2017 – 60 % redukovaneho DVZ po celou dobu trvani DPN.

Od 1. 1. 2018

Výše nemocenského za kalendářní den činí

- 60 % denního vyměřovacího základu do 30. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény,
- 66 % denního vyměřovacího základu od 31. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény do 60. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény,
- 72 % denního vyměřovacího základu od 61. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény.

Od 1. 2. 2018

Výše nemocenského za kalendářní den činí 100 % denního vyměřovacího základu v mimořádných případech (hašení požáru, provádění záchranných nebo likvidačních prací, plnění úkolů ochrany obyvatelstva).

Redukční hranice“ pro výpočet náhrady mzdy při DPN či karanténě

pro úpravu zjištěného průměrného výdělku	2018	2019	2020
První „redukční hranice“	175,00 Kč/hod. (+ 10,15 Kč/hod.)	190,75 Kč/hod. (+ 15,75 Kč/hod.)	203,35 Kč/hod. (+ 12,60 Kč/hod.)
Druhá „redukční hranice“	262,33 Kč/hod. (+ 15,23 Kč/hod.)	286,13 Kč/hod. (+ 23,80 Kč/hod.)	304,85 Kč/hod. (+ 18,72 Kč/hod.)
Třetí „redukční hranice“	524,65 Kč/hod.	572,25 Kč/hod. (+ 47,60 Kč/hod.)	609,70 Kč/hod. (+ 37,45 Kč/hod.)

Maximální vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení

Maximálním vyměřovacím základem zaměstnance pro placení pojistného je částka ve výši čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy.

Maximální vyměřovací základ

- pro rok 2018 činil částku 1 438 992 Kč (+ 83 856 Kč),
- pro rok 2019 činil částku 1 569 552 Kč (+ 130 560 Kč)
- pro rok 2020 činí částku 1 672 080 Kč (102 528 Kč)

Navrhované právní úpravy v nemocenském pojištění a v pojistném na sociální zabezpečení

ST 182 – Zvýšení částky pro účast na NP u DPP

ST 333 – 1. etapa eNeschopenky

ST 212 – Změna názvu mateřská dovolená a rodičovská
dovolená

ST 85 – Změna redukce u dávek v mateřství

ST 246 – Sleva na PojSZ 500,- Kč pro osoby žijící v méně
rozvinutých obcích

ST 458 – Diferenciace sazeb PojSZ u pojištěnců, kteří pečují o
nezaopatřené děti

Závěrečné shrnutí

Základní změnou pro rok 2020 je zavedení eNeschopenky. Zaměstnavatelé již nebudou OSSZ předávat žádné doklady vystavené ošetřujícím lékařem, údaje o DPN svých zaměstnanců budou čerpat především z informačních zdrojů ČSSZ.

Děkuji za pozornost!

- © 2019 JUDr. František Vlasák

Tento webinář pořádá

Nakladatelství FORUM s.r.o., divize školení a vzdělávání

Střelničná 1861/8a, Praha 8

tel: +420 251 115 576

office@forum-media.cz

www.forum-media.cz